

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Celoštátne kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

11. ročník, školský rok 2018/19

Testové úlohy pre kategóriu D (8. ročník ZŠ a 3. ročník OG)

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené *

**1.* Na obrázku je predseda ÚV
Národného frontu Čechov a Slovákov,
ktorý odmietol podpísať tzv. Moskovský
protokol. Do odpoved'ového hárku správne
napíšte aspoň jeho priezvisko.**

**2.* Protestný počín Jana Palacha o tri mesiace neskôr nasledoval aj mladý slovenský
vojak. Jeho čin štátna bezpečnosť dvadsať rokov tajila a nútila o ňom mlčať aj jeho
rodinu.**

- a) Napíšte meno človeka, ktorý sa stal „ďalšou pochodňou“.
- b) V ktorom meste sa na Námetí osloboditeľ'ov upálil?
- c) Z ktorej východoslovenskej obce tento mladík pochádzal?

**3.* Pozorne si prečítajte nasledujúci text. Nájdite päť chybných informácií a opravte ich.
Hrubo označené slová sú správne a nie je možné ich meniť.**

*„V **apríli** 1969 vznikla organizácia združujúca osoby, ktoré boli v minulosti perzekvované
demokratickou **mocou** s názvom **Slovenská organizácia** za občianske práva. Jej zakladajúcou
osobnosťou bol Emil Indra. V **Čechách** vznikol jej ekvivalent pod názvom K 321.“*

**4.* Environmentálni aktivisti pod vedením Jána Budaja v roku 1987 vydali publikáciu,
ktorou otvorene a ostro kritizovali režim a jeho dopad na mesto Bratislava. Napíšte:**

- a) názov tejto publikácie.
- b) organizáciu, ktorá túto publikáciu vydala

5.* Priradiťte k osobnosti správnu profesiu, v ktorej pôsobila.

A. Viktor Kubal	1. horolezec
B. Vladimír Dzurilla	2. básnik a aj minister kultúry
C. Jozef Psotka	3. karikaturista
D. Ambróz Lazík	4. hokejista
E. Ivan Mistrík	5. kňaz a titulárny biskup
F. Miroslav Válek	6. herec

6.* Napíšte celé mená všetkých štyroch osobností, ktoré patrili do skupiny nazývanej „muži januára“. Pomôžte si aj iniciálkami, ktoré máte v odpoved'ovom hárku.

7.* Napíšte celé meno niekdajšieho predsedu Svetového kongresu Slovákov, ktorý sa preslávil aj ako hokejista.

8.* Rozhodnite, ktorá z udalostí sa odohrala skôr.

- a) Gustáv Husák nastúpil do prezidentského úradu **alebo** začal XIV. zjazd KSČ?
- b) Prijatie zákona o československej federalizácii **alebo** založenie organizácie Svetového kongresu Slovákov?
- c) Vrátenie časti československého zlatého pokladu ulúpeného v roku 1939 **alebo** Spustenie prvého bloku jadrovej elektrárne V-1?
- d) Vydanie výzvy Niekoľko viet **alebo** Sviečková manifestácia?

9.* Na základe „zašifrovaných“ slov napíšte názvy organizácií pôsobiacich v ČSSR.

a) bklu žovanýchanga kovnestraní	b) ckýsocialisti väzz dežemlá
c) lodie cilovejkon vyobno	d) lučnérevo véodboro tiehnu
e) nost'verej tipro siliuná,	f) orvýb an ranuoch vodlivonespra nýchstíha

10.* Prečítajte si charakteristiku a odpovedzte na otázky.

„Voľné, otvorené a neformálne spoločenstvo ľudí rôzneho presvedčenia, rôznej viery a rôznych profesií, ktorých spája vôľa jednotlivo i spoločne sa zasadzovať o rešpektovanie občianskych a ľudských práv v našej krajine i vo svete.“

- a) Napíšte názov skupiny – „občianskej iniciatívy“, ktorú popisuje tento text.
- b) Jej signatári sa dohodli, že na verejnosti ich budú zastupovať traja hovorcovia. Napíšte aspoň priezviská hovorcov. Pomôžte si aj iniciálkami, ktoré máte v odpoved'ovom hárku.
- c) Z radov Slovákov ju podpísalo niekoľko významných osobností medzi nimi aj dvaja filozofi, ktorých následne degradovali v ich pracovných pozíciách. Napíšte mená týchto filozofov. Pomôžte si aj iniciálkami, ktoré máte v odpoved'ovom hárku.

11.* V sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch sa Federálne zhromaždenie ČSSR dvakrát pokúsilo o reformu školstva. Ani v jednom prípade sa neriešila kvalita procesu vzdelávania.

- a) Bola zmenená dĺžka povinnej školskej dochádzky, koľko rokov trvala?
- b) V ktorých rokoch sa odohrali spomínané pokusy o zmeny v školstve?

12.* V roku 1974 uviedla Činohra SND v Bratislave premiéru veľmi úspešnej hry so spevmi, ktorej autormi boli Poliaci Ernest Bryll a Katarzyna Gätner. Tento netradičný muzikál mal mimoriadny úspech a hráva sa dodnes.

- a) Napíšte názov tohto muzikálu. Pomôžte si obrázkom.
- b) Ktorého ľudového hrdinu stvárnil vynikajúci slovenský herec M. Dočolomanský?
- c) Do odpoveďového hárka zapíšte meno a priezvisko režiséra aj choreografa muzikálu.

13.* G. Husák pôsobil vo funkcii generálneho tajomníka ÚV KSČ niekoľko rokov. Na tomto poste ho v roku 1987 vystriedal bývalý predseda KRK ÚV KSČ.

- a) Označte človeka, ktorý stal novým tajomníkom strany.
 - A. Miloš Jakeš
 - B. Ignác Janák
 - C. Milan Čič
 - D. Dušan Tóth
- b) Koľko rokov pôsobil G. Husák v spomínanej politickej funkcii? Vyberte si z uvedených možností
 - A. 8
 - B. 18
 - C. 28

14.* V septembri 1974 otvorili v Zlatovciach pri Trenčíne Detské mestečko (na obrázku). Napíšte aký bol účel tohto zariadenia?

15.* Na východe našej krajiny sa odohralo stretnutie, na ktorom Brežnev ostro kritizoval Dubčeka za jeho reformnú politiku. Toto mesto je známe aj veľkým železničným prekladiskom. Do odpoved'ového hárku napíšte celý názov tohto mesta.

16. Do odpoved'ového hárku správne napíšte štyri diela Antona Bernoláka. Pomôžte si začiatočnými písmenami.

17. Správne vysvetlite slovo kodifikácia.

18. Na obrázku je známy predstaviteľ slovanskej vzájomnosti, ktorý napísal aj dve významné historické diela. Jedno z nich nesie názov Slovanské starožitnosti.

Do odpoved'ového hárku správne napíšte

- a) celé jeho meno a
- b) názov druhej najznámejšej historickej práce.

19. V roku 1847 založil jeden z výrazných predstaviteľov Štúrovcov najstarší časopis, ktorý s prestávkami vychádza dodnes Do odpoved'ového hárku správne napíšte

- a) celé jeho meno a
- b) názov najstaršieho časopisu.

20. Ktoré z nasledujúcich skutočností charakterizujú uhorský snem v 19. storočí.

- a. za jeho členov mohli byť volení muži aj ženy
- b. za jeho členov mohli byť volení všetci muži
- c. za jeho členov mohli byť len muži, ktorí mali šľachtický alebo meštiansky pôvod

21. Pozorne si prečítajte nasledujúci text. Nájdite tri chybné informácie a opravte ich. Hrubo označené slová sú správne a nie je možné ich meniť.

V **marci** 1849 navštívili slovenskí predstavitelia **cisára** Františka Ferdinanda I. s dlhopisom, v ktorom žiadali, aby bolo **slovenské územie** vyčlenené z rakúskeho.

22. Prečítajte si úryvok z dobového dokumentu a odpovedzte na nasledujúce otázky.

Bez uznania osobnosti našej národnej, bez vyznačenia Okolia toho, v ktorom osobnosť tá obsažená je, bez rovného práva rečiam a národnostiam v ich osobitných národopisných medziach, pre nás opravdivej rovnoprávnosti niet.

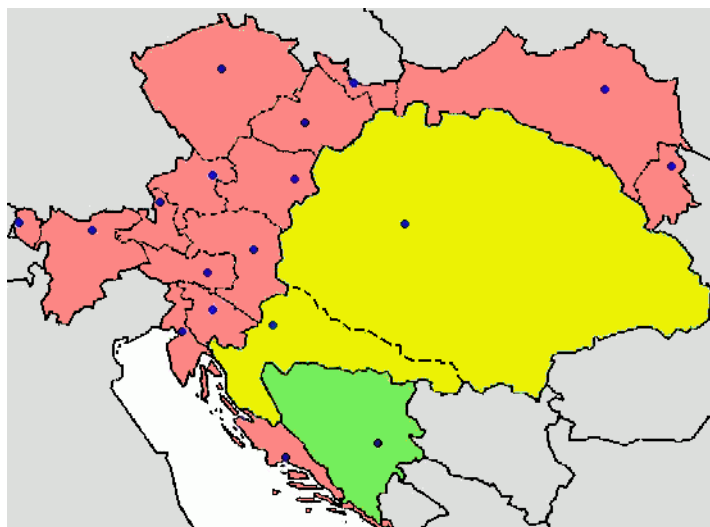
- a) Ako sa volá dokument, ktorý obsahuje uvedenú ukážku?
- b) Uveďte mesiac a rok, ako aj mesto, v ktorom bol tento dokument schválený.
- c) V texte sa spomína pojem „Okolie“. Uveďte celé pomenovanie tohto „Okolia“, ako ho dokument uvádza a stručne vysvetlite, čo tento pojem označoval.

23. V dejinách viacerých slovanských národov zohrali významnú úlohu inštitúcie, ktoré niesli názov označujúci prameň, žriedlo či včeliu kráľovnú.

- a) Uveďte, aký názov tieto inštitúcie niesli.
- b) Vymenujte najmenej štyri slovanské národy, ktoré si vytvorili takto pomenovanú inštitúciu.

24. V roku 1867 došlo k rakúsko-uhorskému vyrovnaníu a faktickému rozdeleníu habsburskej ríše na dve časti, pomenované Predlitavsko a Zalitavsko. Uvedené územia rozdeľte podľa toho, či patrili k Predlitavsku alebo Zalitavsku. Pomôžte si aj priloženou „slepou“ mapou.

Sedmohradsko, Morava, dnešné južné Poľsko, Chorvátske kráľovstvo

25. Do odpoved'ového hárku správne zapíšete meno a priezvisko prvého premiéra Uhorska v dualistickej monarchii.

26. V odpoved'ovom hárku správne doplňte text.

Ani po zrušení Matice slovenskej kultúrny život na slovenskom území úplne neustal. V Trnave bol založený ...A..., ktorý vydával okrem iného aj Katolícke noviny. V ... B... vznikol Spolok slovenských žien, ktorý sa nazýval ...C... Od roku 1895 v tomto meste pod vedením rodáka z Bzenice ... D.... sídlila aj ...E... na činnosť, ktorej neskôr nadviazalo Slovenské národné múzeum. Evanjelici mali svoje vydavateľstvo v meste ...F..., ktoré sa nazývalo Tranoscus.

27. Ku ktorým významným (vojensko-politickým) udalostiam európskych dejín sa viažu uvedené roky?

- a) 1879 – 1882
- b) 1892 – 1907

28. Predzvest'ou konfrontácie veľmocí, neskôr označenej ako 1. svetová vojna, boli vojenské konflikty na Balkáne, známe aj ako 1. a 2. balkánska vojna. Do odpoved'ového hárku napíšte, ktorý štát bol v nich porazenou stranou.

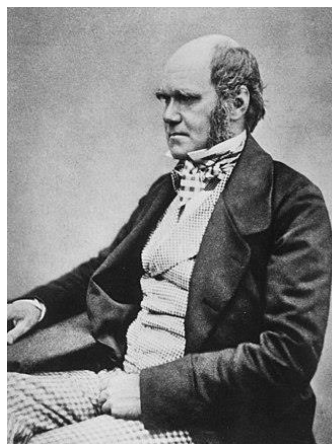
29. Jedným z protagonistov balkánskych vojen bol aj bulharský cár, ktorý vlastnil na Slovensku rozsiahly majetok. Do odpoved'ového hárku správne zapíšte

- a) meno priezvisko a cára
- b) názvy aspoň dvoch panstiev, ktoré vlastnil

30. Jednou z priorít veľmocí nielen v 19. a na začiatku 20. storočia bolo rozširovanie svojich kolónií. Uvedené územia správne prirad'te k veľmoci, ktorá ju obsadila, prípadne kúpila. Jedno z území patrilo postupne dvom veľmociam.

Aljaška, Egypt, Líbya), Madagaskar

31. Na obrázku je Charles Darwin, významný vedec 19. storočia, ktorý bol kvôli svojej práci zosmiešňovaný svojimi odporcami ako „potomok opice“. Do odpoved'ového hárku napíšte, za čo (za akú vedeckú prácu / vedeckú hypotézu) bol takto zosmiešňovaný.

Autori: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský, Mgr. Lenka Truchanová

Recenzent: Mgr. Anna Žideková

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2019